

Presentació de Stella Dadzie:

Lluitar contra el racisme a les escoles: algunes lliçons del Regne Unit

La meua presentació repassarà la història del racisme a les escoles britàniques des de l'arribada dels fills d'immigrants de les Índies Occidentals els anys cinquanta i destacarà les principals lliçons que en poden extreure tots els actors implicats.

Prenent com a referència alguns dels textos més importants (com ara la tesi de Bernard Coard, que descriu com el sistema convertia els nens procedents de les Índies Occidentals en "discapacitats educatius", l'informe Scarman, que parla de les causes dels disturbis de Brixton, o l'informe Macpherson, sobre el racisme institucional), veurem que les lliçons més enriquidores per a les escoles britàniques tenen a veure tant amb l'estratègia com amb la pedagogia.

Veurem com, ja als anys seixanta, els pares procedents de les Índies Occidentals van prendre consciència de la importància d'organitzar-se i de protestar contra les polítiques i les pràctiques educatives injustes. A més d'oposar-se a les autoritats educatives del país, van aconseguir contrarestar els estereotips racistes més estesos. Inspirant-se en els exemples de resistència de països com Sud-àfrica i els Estats Units, van implantar les escoles de dissabte, per compensar les mancances educatives dels seus fills. Aquestes primeres lliçons es van transmetre després a altres grups d'immigrants d'Índia, Àfrica i altres antigues colònies britàniques, que han fet servir les escoles d'idiomes i l'educació religiosa amb unes finalitats similars.

Amb el temps, les escoles britàniques van anar prenent consciència de la importància d'aplicar unes polítiques clares i orientades a fomentar la tolerància i bandejar la discriminació. Tanmateix, després dels disturbis d'abast nacional de principi dels vuitanta i d'un seguit d'assassinats de signe racista, els directors es van veure obligats a reconèixer que les polítiques o pràctiques antiracistes basades en bones paraules i sense implicació directa gairebé no tenien efectes en les actituds, ni a les aules ni al pati. Les estratègies per impulsar aquesta implicació exigien una bona planificació i, alhora, visió de futur i compromís.

A les escoles dels nuclis urbans, on la diversitat és la norma, els professors ja saben que per lluitar amb garanties contra el racisme cal fer-ho a totes les àrees curriculars. Tractar les perspectives, les aportacions i els èxits de persones de diferents cultures i religions (especialment les representades a cada aula) no només els

ha permès combatre amb èxit el fracàs escolar entre els alumnes de minories ètniques, sinó que també s'ha convertit en una competència fonamental, que prepara les noves generacions per a la societat multicultural i l'economia globalitzada que heretaran.

Cada context i cada enfocament han ofert resultats diferents i, per tant, cada cop és més important fixar objectius clars i aplicar un seguiment exhaustiu. Aquestes i altres conclusions estratègiques s'han materialitzat a l'OFSTED, el sistema d'inspecció escolar, però també sota la bandera més holística de la igualtat i la diversitat. Avui, les escoles britàniques estan obligades a demostrar que apliquen uns codis de conducta i una política de tolerància zero amb el racisme, tant si les víctimes en són els professors com els alumnes o els pares. A més a més, han d'explicitar els problemes d'igualtat racial als seus plans d'estudi i programes de treball.

Malgrat aquests esforços, la islamofòbia i la violència racial continuen vives a la societat britànica. Subratllant aquests avenços educatius, tinc l'esperança de demostrar que lluitar contra el racisme a les escoles, a Gran Bretanya, a Espanya o a qualsevol altre lloc, és molt més eficaç quan s'emmarca en un programa nacional més ampli i integrat, que fomenti activament la igualtat, la tolerància envers la diferència i la cohesió social.